

Ewakuacja armii rosyjskiej z Warszawy (AN 34615, AN 34638)

Fotografia z 4 sierpnia 1915 roku, autorstwa Stanisława Nofoka-Sowińskiego, pokazują ostatnie rosyjskie pułki opuszczające Warszawę.

1 sierpnia 1914 roku wojna rosyjsko-niemiecka stała się faktem, ale mimo toczących się wokół działań militarnych, w Warszawie panował spokój. Dopiero w październiku nad miastem pojawiły się niemieckie zeppelin i aeroplany, zrzucając pierwsze w historii bomby na Warszawę. Niemiecka ofensywa została jednak zatrzymana pod Grodziskiem i następnie odepchnięta przez sprowadzone z Rosji pułki syberyjskie. Życie w mieście toczyło się w miarę normalnie. Jednak sytuacja ekonomiczna ludności stawała się coraz cięższa: pojawiały się trudności z zaopatrzeniem, na ulicach wielu było bezdomnych, głównie uciekinierów z terenów okupowanych przez Niemców. Warszawy nie ominęły więc towarzyszące wojnie nędza, głód i bezrobocie.

Sytuacja zmieniła się w maju 1915 roku, gdy państwa centralne przystąpiły do planu wyparcia wojsk rosyjskich z terenów Królestwa Polskiego. Zmasowane uderzenie 23 lipca wojsk niemieckich na całej linii frontu spowodowało, że Naczelne Dowództwo armii rosyjskiej zdecydowało o wycofaniu wojsk z Królestwa Polskiego. W Warszawie rozpoczęła się wielka ewakuacja i grabież; w głąb Rosji wywożono całe zakłady przemysłowe wraz z pracownikami, rabowano majątek ruchomy wielu instytucji oraz środki finansowe miasta.

4 sierpnia ostatnie oddziały wojsk rosyjskich przeprowiły się z przystani wiślanej na Pragę, wysadzając za sobą wszystkie mosty. Przez kolejne dni Rosjanie ostrzeliwali Warszawę z praskiego brzegu, aby 8 sierpnia ostatecznie opuścić stolicę, po stu latach okupacji. Na czele miasta, starając się zapanować nad chaosem oraz zabezpieczyć mienie i życie mieszkańców, stanął Komitet Obywatelski Miasta Warszawy.